

Převody směnky

Koncept přednášky

Zpracoval: Mgr. David Matějka

1) Převody práv ze směnky (obecně):

- jsou 2 základní způsoby převodů směnečných práv:

a) Indosament;

aa) s využitím blankoindosamentu je možné převádět práva za směnky též blankotradicí

b) Cesse (postoupení pohledávky).

- o převoditelnosti směnky rozhoduje výstavce, nelze následně měnit;

- lze jen jedním způsobem (buď indosament, nebo cesse), nelze mít na výběr na rozdíl od ostatních úprav - § 18 ZCP

2) INDOSAMENT:

- směnka je zákonný ordrepapír (cenný papír na řad), tj. i když tu není výslovné doložky „na řad“, je možné ji převádět rubopisem (§ 11 odst. 1 ZSŠ);

- typický a primárně užívaný způsob převodu právu směnek (a listinných cenných papírů vůbec);

- samotný však k převodu směnečných práv nepostačuje, nutné bude ještě předání směnečné listiny novému nabyvateli na základě smlouvy o převodu cenného papíru (§ 13 a násl. ZCP), nejčastěji konkludentně uzavřené;

- účastníci indosace – indosant (převodce) a indosatář (nabyvatel), 1. indosantem je remitent, dalším indosantem je vždy indosatář z předchozího rubopisu;

- nejčastěji je umístěn na rubu („rubopis“), ale lze i na líci, nic tomu nebrání;

- podmíněný indosament – podmínka se považuje za nenapsanou (§ 12/1 ZSŠ);

- částečný indosament – je neplatný !! (jedině všechna práva ze směnky nebo nic);

- vyplněný rubopis: - 3 složky:

- převodní doložka („za nás na řad...“)

- identifikace nabyvatele (indosatáře)

- podpis indosanta

- blankoindosament – buď chybí označení indosatáře, nebo je to pouhý podpis na rubu; může po něm následovat opět vyplněný a naopak

- účinky rubopisu:

a) převodní (§ 14) – převádí se veškerá práva ze směnky (proto nelze částečný rubopis), nikoli práva převodce;

- originární nabývání směnečných práv;

- má to zásadní dopad na námitky D – s výjimkou dle § 17 zanikají námitky z vlastních vztahů vůči převodci

- b) legitimační (§ 16) – jedná se o průkaz oprávnění indosatáře, musí mu svědčit formálně nepřetržitá řada indosamentů, pak je řádným majitelem směnky (nestačí pouhá detence směnky).
- je-li řada narušena, třeba doložit jiným důkazem – např. u dědění, sloučení, rozdělení, atd., jinak je pouhým držitelem bez legitimace;
 - zkoumá se pouze formálně (z textu listiny), nutnost materiálního zkoumání by znemožnila obchodovatelnost směnek;
 - komplikace v souvislosti s přeškrtnutými indosamenty.
- c) záruční (§ 15) – indosant odpovídá za přijetí a zaplacení směnky (je nepřímým, postihovým D), čím více indosamentů, tím lépe pro V, protože má více D, čímž se posiluje kvalita směnky.

Zvláštní druhy indosamentů: (zvláštnost spočívá v modifikaci účinků)

- a) exonerační (§ 15/1)
- = s vyloučenou odpovědností (za přijetí, zaplacení či obojí) vůči všem
 - nemá záruční účinek;
 - tzv. doložka úzkosti – „sine obligo“, „bez závazku“;
 - z obchodního hlediska svědčí o nekvalitě směny (obava z nezaplacení přímým D);
 - další následné rubopisy – všechny účinky, žádný vliv.
- b) přímý (rektarubopis) (§ 15/2)
- = se zakázanou další indosací;
 - tzv. negativní ordredoložka – „nikoli na řad“;
 - modifikace záručního účinku - indosant odpovídá za přijetí a zaplacení jen svému indosatáři, nikoli dalším nabyvatelům (proto „přímý“)
 - !! nedochází ke změně formy směnky na rektapapír !! to je u rektadoložky výstavce, ne indosanta !!
- c) zmocňovací (prokuraindosament) (§ 18)
- = zvláštní forma směnečné plné moci k výkonu práv ze směnky (hl. inkaso, ne už k jiným úkonům (prominutí směneč. pohledávky, prolongaci, atd.)
 - doložka „k inkasu“, „k vybrání“, „in procura“, ...
 - pouze legitimační účinek
 - další indosament – jedná se opět jen o zmocňovací (jako substituce), brání se tím zneužití plné moci prokuraindosatářem;
 - námitky D – jen ty, které má proti indosantovi
- d) zástavní rubopis (§ 19)
- = ke směnce se zřizuje zástavní právo za účelem zajištění pohledávky zástavního indosatáře
 - doložka „hodnota v zástavě“, „jako zástava“, apod.;
 - pouze legitimační účinek – není-li zajišťovaná pohledávka včas splněna, zástavní indosatář může vykonat práva ze směnky (inkasovat) sám a uspokojit se ze směnečné pohledávky;
 - případný další indosament má ex lege jen účinky zmocňovacího, protože zástavní indosatář nemůže směnku dále převést

e) zpětný rubopis

= rubopis na osobu, která již na směnce figuruje

- mohou vzniknout problémy z konkurence postavení osob jako indosantů (regresní D) a osob v jiné pozici (přímý, nepřímý D)

f) podindosament (§ 20)

= zvláštnost spočívá ne v modifikaci účinků, ale v době indosace (po protestu pro neplacení nebo po uplynutí lhůty k protestu)

- účinky obyčejné cesse !! význam z hlediska námitek D
- ZSŠ – u nedatovaného indosamentu – domněnka před uplynutím lhůty k protestu – proto je vhodné datovat indosamenty
- ztěžuje se tak oběh nezaplacených, „nuzných“ směnek

3) BLANKOTRADICE:

- jedná se o specifický, velmi jednoduchý způsob převodu směnečných práv;
- nutným předpokladem – blankoindosament (blankoindosatář má na výběr – buď nevyplněný indosament sám vyplní, nebo směnky předá bez jakéhokoli vyplnění další osobě = blankotradice;
- směnka se de facto chová jako CP na doručitele, aniž by jim de jure byla;
- výhody – bezformálnost převodu, není garanční účinek (žádný zápis na směnce, jakoby směnku vůbec neměl);
- důvod – vyhnout se odpovědnosti za zaplacení nebo přijetí, aniž by se ohrozila důvěra ve směnku
- riziko – možnost neoprávněného nabytí (krádež) a doplnění, tj. svědčí mu pak směnka a je z ní legitimován

4) POSTOUPENÍ POHLEDÁVKY (CESSE):

	INDOSAMENT	CESSE
<i>Nabývání práv</i>	originálně, nezávisle na osobě indosanta	derivativně, cessionář vstupuje do práv původního věřitele (cedenta)
<i>Námitky</i>	nemohou být uplatněny vůči indosatáři (výjimka dle § 17 ZSŠ)	zůstávají zachovány i po postoupení pohledávky - § 529 OZ
<i>Odpovědnost převodce</i>	za přijetí a zaplacení směnky; je možno ji však vyloučit či omezit dle odst. 1 a 2 § 15 ZSŠ	za dobytost pohledávky, ale jen v případě úplatného převodu a jen do výše přijaté úplaty
<i>Forma</i>	minimálně podpis indosanta	nutnost písemné formy

<i>Legitimace</i>	formální – směnečná listina a nepřetržitost řady indosamentů	materiální – věřitel musí své oprávnění dlužníkovi prokázat
<i>Nutnost informovat dlužníka</i>	není zde tato povinnost	ano, bez zbytečného odkladu (jinak může dlužník plnit cedentovi)
<i>Způsob dalšího převodu</i>	opět jen indosací, popř. blankotradicí	opět jen postoupením pohledávky